

**ПОЛТАВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ,
УСТАНОВ І ОРГАНІЗАЦІЙ**

**ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«Основи української жестової мови»**

Шифр програми: ЗП/2021/01

Рік запровадження програми: 2021

Програму затверджено: Протокол засідання навчально-методичної ради
від 20 січня 2021 року № 1.

Програму погоджено: наказ НАДС від 13 липня 2021 року № 109-21

ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

1. Загальна інформація	
Назва програми	Основи української жестової мови
Шифр програми	ЗП/2021/01
Тип програми за змістом	загальна
Форма навчання	очна або дистанційна
Цільова група	державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування (працівники центрів надання адміністративних послуг територіальних громад, працівники соціальної сфери виконавчих комітетів територіальних громад; працівники патрульної поліції, медичні працівники)
Передумови навчання за програмою	
Замовник освітніх послуг у сфері професійного навчання за спеціальною програмою	Полтавська обласна адміністрація, Полтавська обласна рада
Партнер (партнери) програми	
Обсяг програми	2 кредити ЄКТС
Тривалість програми	6 днів
Мова (мови) викладання	українська
Напрямок (напрями) підвищення кваліфікації, який (які) охоплює програма	забезпечення прав та інтересів людей з інвалідністю
Перелік професійних компетентностей, на підвищення рівня яких спрямована програма	знання основ та правової захищеності осіб з інвалідністю; комунікація та взаємодія: здатність ефективно взаємодіяти – дослухатися, сприймати та викладати думку
Укладач (укладачі) програми	Московець Наталія Олексіївна, викладач вищої категорії Полтавського інституту економіки і права, директор ГО «Перекладачів жестової мови та людей з інвалідністю «МІСТ», член ради перекладачів Українського товариства глухих, член комітету доступності Полтавської облдержадміністрації, перекладач жестової мови UA Суспільне. Дорошенко Лариса Володимирівна, начальник навчально-методичного відділу Полтавського ЦППК, crk@adm-pl.gov.ua
2. Загальна мета програми	
оволодіння знаннями і навичками, необхідними для використання української жестової мови як одного із важливих засобів у спілкуванні та наданні соціальних послуг.	
3. Очікувані результати навчання	
Після завершення навчання слухачі повинні демонструвати:	
знання	української дактильної абетки; правил дактилології; особливостей синтаксичної побудови жестових конструкцій, правил вираження суб'єктно-об'єктних відношень в українській жестовій мові;
уміння	використовувати немануальні компоненти в процесі комунікації;

навички	демонстрування жестів на позначення дій, означень, звертань, вибачень, прощань; передавання інформації за допомогою української жестової мови
4. Викладання та навчання (методи навчання, форми проведення навчальних занять)	
Практичне заняття, тренінг, дактильний диктант	
5. Ресурсне забезпечення дистанційного навчання	
Назва веб-платформи, веб-сайту, електронної системи навчання, через які здійснюватиметься дистанційне навчання із зазначенням посилання (веб-адреси)	сервіс для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку Zoom
Назва дистанційного курсу (модуля)	відповідно до структури програми
6. Оцінювання і форми поточного, підсумкового контролю	
Критерії оцінювання та їх питома вага у підсумковій оцінці (%)	відвідування занять – 60 %; підсумковий контроль – 40 %; документ про підвищення кваліфікації видається за умови набрання учасником професійного навчання не менше ніж 75 %, обрахованих з урахуванням питомої ваги кожного із критеріїв оцінювання.
Форма підсумкового контролю	іспит (усно)

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

Етап навчання (сесія)	Назва модулів, тем	Кількість годин				
		загальна кількість годин/кредитів ЄКТС за модулем	у тому числі:			
			аудиторні заняття	дистанційні заняття	навчальні візити	самостійна робота слухачів
1	2	3	4	5	6	7
Обов'язкові модулі програми (45/1,46ЄКТС)						
Модуль 1. Формування жестово-дактильної компетентності (0,33 ЄКТС) 10						
Сесія 1	Тема 1.1. Жестова мова – рідна мова глухих. Історія виникнення та розвитку жестової мови і дактилології глухих	2	2	(2)		
	Тема 1.2. Формування умінь використання немануальних компонентів у процесі комунікації	2	2	(2)		
	Тема 1.3. Українська дактильна абетка. Правила дактилології	4	2	(2)		2
	Тема 1.4. Кінетичні особливості української жестової мови (система локалізацій)	2	2	(2)		

Модуль 2. Морфологія української жестової мови (0,5 ЄКТС) 15						
	Тема 2.1. Іменник в українській жестовій мові.	3	2	(2)		1
	Тема 2.2. Займенник. Змінювання займенників в українській жестовій мові.	2	2	(2)		
	Тема 2.3 Жести на позначення дій. Дієслово.	2	2	(2)		
	Тема 2.4. Прикметник. Означення Допомога. Правила вираження значень «якість», «ступінь якості». Практичні вправи.	3	2	(2)		1
	Тема 2.5. Числівник, рахунок. Дії з числами.	3	2	(2)		1
	Тема 2.6. Службові частини мови української жестової мови	2	2	(2)		
Модуль 3. Удосконалення та автоматизація навичок жестової мови на запропонованому матеріалі (0,33 ЄКТС) 10						
	Тема 3.1. Правила вираження суб'єктно-об'єктних відношень в УЖМ. Знайомство.	2	1	(1)		1
	Тема 3.2. Грошові одиниці. Особливості ведення діалогу	1	1	(1)		
	Тема 3.3. Календар, час. Особливості передачі часових значень в УЖМ.	2	1	(1)		1
	Тема 3.4. Запитання. Структура питальних і спонукальних висловлювань в УЖМ.	1	1	(1)		
	Тема 3.5. Сім'я. Сімейні турботи. Особливості застосування емоційних висловлювань УЖМ.	2	1	(1)		1
	Тема 3.6. Звертання. Вибачення прощання.	1	1	(1)		
Модуль 4. Застосування української жестової мови при вивченні лексичного матеріалу з професійного блоку (0,33 ЄКТС) 10						
	Тема 4.1. Професійна лексика українською жестовою мовою	5	4	(4)		1
	Тема 4.2. Заклади. Установи організації.	5	4	(4)		1
Сесія 2.	Вибіркові модулі програми					
Модуль 5. Національна стратегія у сфері прав людини (0,13 ЄКТС)						
	Тема 5.1. Механізм захисту прав і свобод людини та громадянина. Про активізацію роботи щодо забезпечення прав людей з інвалідністю.	2	2	(2)		
	Тема 5.2. Впровадження гендерних підходів у діяльність органів	2	2	(2)		

	влади.					
Модуль 6. Гуманітарно-соціальний розвиток українського суспільства (0,13 ЄКТС) 4						
	Тема 6.1. Етичний супровід нечуючих та взаємодія з ними	2	2	(2)		
	Тема 6.2. Вивчення положень Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю	2	2	(2)		
Модуль 7. Ділове українське мовлення та документування управлінської діяльності (0,13 ЄКТС) 4						
	Тема 7.1. Розвиток державної мовної політики. Писемна форма спілкування	2	2	(2)		
	Тема 7.2. Організація діловодства в органах влади	2	2	(2)		
Модуль 8. Організація діяльності публічного службовця (0,13 ЄКТС) 4						
	Тема 8.1. Планування роботи й робочого часу публічного службовця (тайм-менеджмент)	2	2	(2)		
	Тема 8.2. Прийом громадян. Робота зі зверненнями громадян	2	2	(2)		
Модуль 9. Професійне вигорання: причини виникнення та шляхи усунення (0,13 ЄКТС) 4						
	Тема 9.1. Стадії та чинники виникнення професійного вигорання публічного службовця	2	2	(2)		
	Тема 9.2. Методи та техніки попередження і подолання проявів професійного вигорання у діяльності публічного службовця	2	2	(2)		
Модуль 10. Попередження та вирішення конфліктів у професійній діяльності публічних службовців (0,13 ЄКТС) 4						
	Тема 10.1. Чинники конфліктної поведінки публічного службовця в умовах професійної діяльності	1	1	(1)		
	Тема 10.2. Стратегії і тактики поведінки у конфлікті публічного службовця в умовах професійної діяльності	1	1	(1)		
	Тема 10.3. Методи та техніки ефективного вирішення виробничих конфліктів	2	2	(2)		
	Підсумковий контроль	1	1	(1)		
	Разом	62/2	50	(50)		12

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Формування жестово-дактильної компетентності

Тема 1.1. Жестова мова – рідна мова глухих. Історія виникнення та розвитку жестової мови і дактилології глухих

міміко-жестукуляційна мова в контексті концепції використання різних засобів спілкування нечуючих;

сучасна українська дактилологія; різнотипні рухи п'ястку руки;

нормативність українського дактильного мовлення як засобу комунікації;
 класифікація жестових мов; історія виникнення.

Тема 1.2. Формування умінь використання немануальних компонентів у процесі комунікації

немануальний компонент: обличчя, міміка, артикуляція;
 вивчення жестових одиниць із теми.

Тема 1.3. Українська дактильна абетка. Правила дактилології
 дактилологія – система пальцевих знаків, що відповідає літерам абетки;
 правила дактилювання;
 темп дактилювання;

основні правила: дактилювання відбувається відповідно до норм написання за орфографічними правилами; супроводжується усним промовлянням з чіткою артикуляцією кожного звуку;

додаткові правила – порядок, чіткість використання дактилем у мовленнєвому потоці;

технічні правила;
 вивчення жестових одиниць із теми.

Тема 1.4. Кінетичні особливості української жестової мови (система локалізацій)
 особливості жесту як елементу жестикуляції;

релевантний інвентар для виділення структурних компонентів жесту;
 компонент просторового положення; компонент конфігурації;
 напрям і характер руху як компонент жесту;
 вивчення жестових одиниць із теми.

Модуль 2. Морфологія української жестової мови

Тема 2.1. Іменник в українській жестовій мові.

показники іменника: виконання руху двічі (стілець робота, брат, земля, дім);

стоїть перед дієсловом, прикметником, змінюється в українській жестовій мові за числами число іменника; значення однини і множини.

вивчення жестових одиниць із теми.

Тема 2.2. Займенник

змінювання займенників в українській жестовій мові;
 особа, число, відмінок

вивчення жестових одиниць із теми.

Тема 2.3 Жести на позначення дій. Дієслово

показник завершеності/незавершеності дії;

вираження часу дієслова;

число дієслів, його вираження в жестовій мові;

найуживаніші дієслова;

жести на позначення різних дій;

трансформація дієслів у жести на позначення дій за напрямом об'єкта;

вивчення жестових одиниць із теми.

Тема 2.4. Прикметник. Означення. Допомога.

правила вираження значень «якість», «ступінь якості»;

присвійний прикметник має жест приналежності;

у парі з іменником іде за ним;

має здатність зливатися з іменником;

прикметник та іменник залежать один від одного;

вивчення жестових одиниць із теми.

Тема 2.5. Числівник, рахунок; дії з числами

кількісні числа в межах 10;

порядкові числа (перший, другий тощо);

параметри висоти, ширини, довжини;

дії з числами (додавання, віднімання).

вивчення жестових одиниць із теми.

Тема 2.6. Службові частини мови української жестової мови

прийменник (перед, над, поза);

сполучник (і, або);

частка (не);

вигук (немануальний компонент)

Модуль 3. Удосконалення та автоматизація навичок жестової мови на запропонованому матеріалі

Тема 3.1. Правила вираження суб'єктно-об'єктних відношень в українській жестовій мові. Знайомство.

правила вітання, прощання у формальній та неформальній ситуації;

жестове ім'я. Власне жестове ім'я, ім'я товаришів;

тривимірність простору, суб'єктно-об'єктні відношення; зміна способу виконання жесту (інфлексія) – найпоширеніший спосіб подання суб'єктно-об'єктних відносин у розмовному жестовому мовленні;

рух від себе показує роль об'єкта (дивлюся, допомагаю), а рух до себе – роль суб'єкта (дивись на мене, допомагай мені);

вивчення жестових одиниць із теми.

Тема 3.2. Грошові одиниці. Особливості ведення діалогу

особливості ведення діалогу: встановлення слухо-зорового контакту;

вивчення жестових одиниць із теми.

Тема 3.3. Календар, час. Особливості передачі часових значень в українській жестовій мові:

дні тижня;

назви місяців;

часові параметри – через локалізацію;

вивчення жестових одиниць із теми.

Тема 3.4. Запитання. Структура питальних і спонукальних висловлювань в УЖМ.

синтаксис жестової мови;

питальні речення; власне питальні (містять пряме питання, що вимагає обов'язкової відповіді) та риторичні (що не вимагають відповіді);

правила для послідовної побудови питального речення;

вивчення жестових одиниць із теми.

Тема 3.5. Сім'я. Сімейні турботи. Особливості застосування емоційних висловлювань в українській жестовій мові

склад сім'ї: моя мама, мій тато;

передача назв на позначення родинних зв'язків жестовою мовою;

вивчення жестових одиниць із теми.

Тема 3.6. Звертання. Вибачення, прощання.

звертання до особи у формальній та неформальній ситуації;

правила вираження вибачення, прощання в українській жестовій мові;

вивчення жестових одиниць із теми.

Модуль 4. Застосування української жестової мови при вивченні лексичного матеріалу з професійного блоку

Тема 4.1. Професійна лексика українською жестовою мовою

вивчення жестових одиниць із теми.

Тема 4.2. Заклади, установи, організації

лікарня, поліклініка;

поліція;

аптека;

ЦНАП;

вивчення жестових одиниць із теми.

Вибіркові модулі програми

Модуль 5. Національна стратегія у сфері прав людини (0,13 ЄКТС)

Тема 5.1. Механізм захисту прав і свобод людини та громадянина. Про активізацію роботи щодо забезпечення прав людей з інвалідністю.

забезпечення права на життя;

протидія катуванням, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню;

забезпечення права на свободу та особисту недоторканність;

забезпечення права на справедливий суд;

забезпечення свободи думки і слова, вираження поглядів і переконань, доступу до інформації та вільного розвитку особистості.

Тема 5.2. Впровадження гендерних підходів у діяльність органів влади.

основи національного законодавства з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків;

структурні прояви гендерної нерівності в Україні;

механізми відтворення гендерної нерівності через стереотипи, упередження та дискримінацію;

інструменти реалізації політики гендерної рівності.

Модуль 6. Гуманітарно-соціальний розвиток українського суспільства

Тема 6.1. Етичний супровід нечуючих та взаємодія з ними

контакт очей; вираз обличчя;

коректне привернення уваги глухих;

візуальна інформація про розташування пристосованих для нечуючих місць та послуг; попереджувальна інформація; інформаційні світлові табло.

Тема 6.2. Вивчення положень Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю

про активізацію роботи щодо забезпечення прав людей з інвалідністю;

етика спілкування з особами з інвалідністю та маломобільними групами населення;

інклюзія;

доступність об'єктів для користування людьми з інвалідністю; ознаки доступності;

Модуль 7. Ділове українське мовлення та документування управлінської діяльності

Тема 7.1. Розвиток державної мовної політики. Писемна форма спілкування

українська мова – державна мова України;

новий правопис української мови;

вибір граматичної форми слова при складанні документа (відмінювання прізвищ, імен, по батькові, рід іменників назв посад, професій та звань, ступені порівняння прикметників, відмінювання числівників);

пунктуаційні та синтаксичні норми;

лексика і фразеологія офіційно-ділового стилю.

Тема 7.2. Організація діловодства в органах влади

ведення діловодства та архівної справи відповідно до нормативно-правової документації;

зміни до Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях.

Модуль 8. Організація діяльності публічного службовця

Тема 8.1. Планування роботи й робочого часу публічного службовця (тайм-менеджмент)

тайм-менеджмент: часова організація діяльності державного службовця;

управління часом як самоорганізація; поняття хронометражу;

типи регуляції часу особистості: стихійно-повсякденний тип, функціонально-дійовий тип, споглядально-пролонгований, творчо-перетворювальний;

самотивація і принципи ефективного відпочинку.

Тема 8.2. Прийом громадян. Робота зі зверненнями громадян

закон України «Про звернення громадян»;

система організації роботи зі зверненнями громадян;

порядок роботи зі зверненнями громадян: контроль за виконанням законодавства про звернення громадян, аналіз та узагальнення звернень;

електронне звернення, електронна петиція, телефонні «гарячі» лінії.

робота по упередженню обгрунтованих скарг громадян.

Модуль 9. Професійне вигорання: причини виникнення та шляхи усунення

Тема 9.1. Стадії та чинники виникнення професійного вигорання публічного службовця
єдність процесів професійного вигорання на емоційному, когнітивному та поведінковому рівнях прояву;

психологічне та фізичне здоров'я у професійній діяльності публічного службовця;

чинники емоційного вигорання: індивідуальні, особистісні, організаційні та соціально-психологічні;

«модель зруйнованої мрії» як чинник професійного вигорання працівника.

Тема 9.2. Методи та техніки попередження і подолання проявів професійного вигорання у діяльності публічного службовця

методи та техніки профілактики професійного вигорання публічного службовця;

використання конструктивних моделей поведінки публічними службовцями як спосіб подолання вигорання;

організація сприятливого соціально-психологічного клімату в організації як напрямок профілактики професійного вигорання у державних службовців;

застосування технік саморелаксації та самовідновлення у подоланні проявів професійного вигорання публічними службовцями.

Модуль 10. Попередження та вирішення конфліктів у професійній діяльності публічних службовців

Тема 10.1. Чинники конфліктної поведінки публічного службовця в умовах професійної діяльності

психологічні чинники конфліктної поведінки: особливості темпераменту, рівень агресивності, психологічна саморегуляція, характерологічні особливості працівника тощо;

організаційні чинники конфліктної поведінки: особливості структури організації, розмір, склад і система заохочень в організації, стиль управління колективом;

соціально-психологічні чинники конфліктної поведінки в умовах професійної діяльності: комунікативні бар'єри, рівень культури працівників, характер соціально-психологічного клімату в організації; рольові конфлікти між працівниками; збіги індивідуальних цілей як чинник конфлікту в професійній діяльності.

Тема 10.2. Стратегії і тактики поведінки у конфлікті публічного службовця в умовах професійної діяльності

поняття «стратегії поведінки в конфлікті» та «тактики поведінки в конфлікті», їх вплив на перебіг конфлікту в умовах професійної діяльності публічних службовців;

характеристика ефективних та неефективних стратегій і тактик поведінки у конфлікті в умовах виконання професійних обов'язків публічних службовців;

тактики поведінки публічних службовців у конфлікті: раціональне переконання, тиск, апеляція до влади, доброзичливий обіг, коаліційна тактика, маніпуляція, загроза, використання зобов'язань, що не відміняються, коли одна зі сторін виконає певну дію;

стратегії поведінки публічних службовців у конфлікті: конкуренція, співробітництво, компроміс, уникнення, пристосування;

Тема 10.3. Методи та техніки ефективного вирішення виробничих конфліктів

поняття про попередження і профілактику виробничих конфліктів в умовах діяльності публічних службовців;
 методи і техніки ефективного вирішення професійних конфліктів;
 застосування техніки «6 правил формулювання змісту конфлікту» публічними службовцями в умовах професійних протистоянь;
 використання техніки «Я-висловлювання» у процесі вирішення виробничих конфліктів публічними службовцями;
 відпрацювання схеми прийняття управлінського рішення як засіб організації професійного неконфліктного середовища в умовах державної служби.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Підсумковий контроль здійснюється у формі усного іспиту. Результат підсумкового контролю знань зараховується за умови 80% правильних відповідей.

Поточний контроль передбачає оцінку участі учасників навчання у тематичних дискусіях, виконанні групових та індивідуальних завдань.

Документ про підвищення кваліфікації видається за умови набрання учасником професійного навчання не менше ніж 75 %, обрахованих з урахуванням питомої ваги кожного із критеріїв оцінювання.

ЛІТЕРАТУРА, ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ, ОБОВ'ЯЗКОВІ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ

1. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини: Указ Президента України від 25.08.2015 № 501/215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/501/2015>.
2. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні : Закон України редакція від 20.12.2020. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
3. Адамюк Н. Б. Освітній перекладач жестової мови: кадрове забезпечення комунікативних потреб жестомовних здобувачів освіти.. 2019. № 4 (92). С. 7–14. Режим доступу : http://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child/article/view/36
4. Орієнтовний перелік жестових одиниць для загального користування, етичний супровід нечуючих та взаємодія з ними під час проведення фінальної частини з футболу євро-2012 : Навч.посібник для співробітників соціальної сфери з комп'ютерним супроводом / С.В. Кульбіда, І.І. Чепчина, Н.Б. Адамюк, Н.В. Іванюшева. –К.: СПКТБ УТОГ, 2012. –29с.; Режим доступу : <https://core.ac.uk/download/pdf/32308612.pdf>
5. Синдром вигорання у державних службовців. 2016. URL: <http://www.kr.dsp.gov.ua/index.php/1646-st260816>
6. Стислий огляд основних змін у новій редакції «Українського правопису» (2019). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/osnovni-zminy%202019.pdf>